Sl. No.

SSLC EXAMINATION, MARCH - 2023
SANSKRIT
First Language - (Academic & Oriental) Paper I

Time : 1½ Hours | Total Score : **40**

निर्देशाः -

- **15** निमेषाः समाश्वासकालः कालोऽयं प्रश्नानां वाचनाय उत्तराणाम् आसूत्रणाय च उपयोक्तव्यः।
- प्रश्नान् प्रश्ननिर्देशान् च सम्यक् अवगम्य एव उत्तराणि लेखनीयानि।
- उत्तरलेखने मूल्याङ्काः कालः च परिगणनीयाः।
- विवर्तनप्रश्नात् ऋते सर्वेषां प्रश्नानाम् उत्तरलेखने देवनागरीलिपिः उपयोक्तव्या।

Score

1. **चतुर्णां समुचितमुत्तरं कोष्ठकात् चित्वा लिखत।** **4x1=4**

(क) अभिज्ञानशाकुन्तलनाटके नायकः कः ?

(नलः, चारुदत्तः, नचिकेताः, दुष्यन्तः)

(ख) कदली कस्मिन् विभागे अन्तर्भवति ?

(वीरुत्, ओषधिः, वृक्षः, वनस्पतिः)

(ग) वासवः इत्यस्य समानपदं किम् ?

(वरुणः, अग्निः, इन्द्रः, वायुः)

(घ) माघम् इत्यपरनाम्ना प्रसिद्धं काव्यं किम् ?

(नैषधम्, मेघदूतम्, शिशुपालवधम्, रघुवंशम्)

(ङ) किं गणे न अन्तर्भवति ?

(मालविकाग्निमित्रम्, अभिज्ञानशाकुन्तलम्, कुमारसम्भवम्, विक्रमोर्वशीयम्)

(च) लाभानां श्रेष्ठं किम् ?

(आरोग्यम्, धनम्, दाक्ष्यम्, श्रुतम्)

Score

2. **यथोचितं पट्टिकां पूरयत।** 4x1=4

कृतिः	**कर्ता**	**विभागः**
रघुवंशम्	__________	महाकाव्यम्
__________	सुरपालः	शास्त्रग्रन्थः
अभिज्ञानशाकुन्तलम्	कालिदासः	__________
__________	महात्मागान्धी	आत्मकथा

3. **उदाहरणानुसारं विग्रहवाक्यं लिखत।** 1x1=1

उदा – सादरम् – आदरेण सह वर्तते इति

सानन्दम् – __________ ।

4. **अधोदत्तवाक्यात् संबोधनपदं चित्वा लिखत।** 1x1=1

वत्से ! त्वमितः पतिगृहं प्राप्य गुरून् शुश्रूषस्व।

5. **उदाहरणानुसारं पदच्छेदं लिखत।** 1x1=1

उदा – सत्येनैव – सत्येन + एव

अन्धेनैव – __________ + __________ ।

6-10 चतुर्णाम् उत्तराणि लिखत। 4x2=8

6. अधोदत्तं वाक्यं पठित्वा शतृशानजन्तौ विविच्य लिखत।

सर्वज्ञपीठे विराजमानः शङ्करः आसेतुहिमाचलम् अटन् अद्वैतदर्शनं प्राचारयत्।

शत्रन्तम् __________

शानजन्तम् __________

7. **सूचनानुसारं गद्यक्रमं लिखत।**

शनैरर्थः शनैः पन्था

शनैः पर्वतमारुहेत्।

शनैर्विद्या च धर्मश्च

व्यायामश्च शनैः शनैः ।।

सूचनाः – अर्थः शनैः पन्था --- ---आरुहेत्। विद्या --- --- व्यायामः च।

Score

8. **उदाहरणानुसारं पट्टिकां पूरयत।**

लट्	लोट्	विधिलिङ्
पठति	पठतु	पठेत्
भवति	भवतु	भवेत्

9. **यद्यपि-तथापि उपयुज्य वाक्यं योजयत।**

उदा – मालिनी पाठं सुष्ठु अपठत्। पूर्णम् अङ्कं न अलभत।

यद्यपि मालिनी पाठं सुष्ठु अपठत् तथापि पूर्णम् अङ्कं न अलभत।

आकाशे श्याममेघाः सन्ति। वृष्टिः नास्ति।

10. **अधोदत्तं वाक्यं पठित्वा क्त्वान्त-तुमुन्नन्तपदे चित्वा लिखत।**

गान्धर्वविवाहवार्तां श्रुत्वा कण्वः शकुन्तलां पतिगृहं प्रेषयितुं निरचिनोत्।

क्त्वान्तम् ____________

तुमुन्नन्तम् ____________

11-13 प्रश्नेभ्यः द्वयोः उत्तरे लिखत। **2x4=8**

11. श्लोकं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत।

यदा पुनः प्रार्थयसे तथा गृहं
प्रविश्य बद्ध्वा च कवाटमेककः।
कुरु स्वतातं प्रति याचनां रहः
पिता फलं दास्यति गुप्तदर्शकः ।।

(क) कः फलं दास्यति ?

(ख) श्लोकात् ल्यबन्तम् अव्ययं चित्वा लिखत।

(ग) श्लोके भवनम् इत्यर्थे प्रयुक्तं पदं किम् ?

(घ) श्लोकात् एकं क्रियापदं चित्वा लिखत।

Score

12. संभाषणांशान् पूरयत।

आचार्या - नमस्ते अरविन्द, अद्य क: विशेष: ?

अरविन्द: - नमस्ते आचार्ये, अद्य मम __________ ।

आचार्या - उत्तमं, जन्मदिनशुभाशया: । अद्य गृहे __________ अस्ति किम् ?

अरविन्द: - आम्, माता विशिष्टभोजनं पचति।

आचार्या - श्व: __________ आनयतु।

अरविन्द: - निश्चयेन पायसम् आनयामि।

आचार्या - भवतु, जन्मदिनवेलायाम् इदं सम्मानं स्वीकरोतु। (पुस्तकं ददाति)

अरविन्द: - __________ ।

13. खण्डिकां पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत।

काव्यनाटकादिभि: साहित्यकृतिभि: सम्पन्ना भवति संस्कृतभाषा। संस्कृतसाहित्ये पञ्चमहाकाव्यानि प्रसिद्धानि खलु। दिलीपादारभ्य अग्निवर्णपर्यन्तानां रघूणामन्वय एव रघुवंशस्य प्रमेय: । उपमा कालिदासस्य भारवेरर्थगौरवम् ----इति प्रथा प्रसिद्धा अस्ति। नवसर्गगते माघे नवशब्दो न विद्यते इति प्रथा शिशुपालवधस्य वैशिष्ट्यं प्रकटयति। नलस्य दमयन्त्या: च मिथ: अनुरागं श्रीहर्ष: स्वकाव्ये वर्णयति।

(क) पञ्च महाकाव्येषु अर्थगौरवेण प्रसिद्धं महाकाव्यं किम् ?

(ख) रघुवंशमहाकाव्यस्य प्रमेय: क: ?

(ग) माघस्य वैशिष्ट्यम् अधिकृत्य प्रचलिता प्रथा का ?

(घ) नैषधीयचरितस्य कर्ता क: ?

14. प्रादेशिकभाषायां विवर्तयत। 1x5=5

संस्कृतसाहित्ये भासस्य स्थानम् अद्वितीयमस्ति। स: प्रसिद्ध: नाटककार: भवति। तेन त्रयोदश संस्कृतनाटकानि विरचितानि। तस्य नाटकानि ललितानि मनोरञ्जकानि च। स्वप्नवासवदत्तं, कर्णभारम् इत्यादीनि नाटकानि प्रसिद्धानि भवन्ति।

15-17 प्रश्नेभ्य: द्वयो: उत्तरे लिखत। 2x4=8

15. मधुमान् नो वनस्पति: इति पाठम् आधारीकृत्य सस्यानां प्राधान्यमधिकृत्य एकां खण्डिकां लिखत।

सूचना: - नास्ति सस्यम् ----सस्यसंरक्षणम्----सुरपाल:----दशपुत्रसम:----तुलसी निम्ब:---- भवननिर्माणम् ----वृक्षा: रोपणीया:----चतुर्धा विभक्ता: ।

Score

16. सूचनानुसारं जीवनचरितं लिखत।

नाम	–	शूरनाट् कुञ्ञन् पिल्लै।
जन्म	–	1911 ,शूरनाट्, कोल्लम्।
पितरौ	–	पायिप्पाट् नीलकण्ठपिल्लै, कार्त्यायनी पिल्लै
कर्म	–	इतिहासकारः, अध्यापकः, कविः
प्रशस्तिः	–	सर्वविज्ञानकोशसंस्थायाः शोधकः, बहुभाषापण्डितः, साहित्यनिपुणः इति बहुमतिः।
पुरस्काराः	–	प्रथमः एषुत्तच्छन् पुरस्कारः, 1992 वल्लत्तोल् पुरस्कारः, 1984 पद्मश्री, 1976 केरलसाहित्य अक्कादमी फेलोषिप्।
मृत्युः	–	मार्च 8, 1995

17. **सूचनानुसारं येशुदेवस्य गिरिप्रभाषणम् अधिकृत्य एकां खण्डिकां लिखत।**

सूचना –

पि.सि. देवस्या – क्रिस्तुभागवतम् – गिरिप्रभाषणम्-----धर्माचरणं-----आत्मनिर्वृत्यर्थं – दक्षिणहस्तदत्ता भिक्षा – कपटभक्ता-----नाकपिता।

-oOo-